

Regeringskansliet

Yttrande över SOU 2021:95 En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker

Region Västerbotten har med stort intresse tagit emot SOU 2021:95 *En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker* och lämnar härmed våra synpunkter på utredningens förslag.

För Region Västerbotten som huvudman för hälso- och sjukvård i Västerbotten är det av stor vikt att alkoholkonsumtionen i samhället inte ökar. En bibehållen folkhälsa och restriktiv alkoholpolitik var också en av utgångspunkterna för utredningen. Utredningens förslag innebär inte att gårdsförsäljning släpps helt fri utan restriktioner. Enligt utredningen ska företag som bedriver gårdsförsäljning vara småskaliga och får inte ha någon ekonomisk eller juridisk koppling till stora producenter. Mängden alkohol som får säljas är begränsad och försäljningen ska inte kunna ske helt spontant utan ska vara kopplat till ett förbokad studiebesök. Med dessa restriktioner gör utredningen i sin konsekvensutredning bedömningen att alkoholkonsumtionen inte förväntas öka mer än förväntad statistisk variation.

Region Västerbotten förutsätter att det planerade regelverket utformas så att folkhälsoperspektivet integreras och stärks. Forskning visar alkoholkonsumtionen ökar med en ökad tillgänglighet således blir det ökade risker.

Systembolagets alkoholmonopol behållas

Region Västerbotten värnar den svenska alkoholpolitiken och med det som ingång ställer sig Västerbotten positiv till förslaget om gårdsförsäljning, under förutsättning att Systembolagets alkoholmonopol bibehålls ograverat.

Region Västerbotten är i huvudsak positiv till förslaget om gårdsförsäljning. Detta gäller dock endast under förutsättning att det svenska systemet med Systembolagets alkoholmonopol i grunden kan bibehållas.

Att tillåta gårdsförsäljning kan utmana Systembolagets monopol och det undantag som Sverige fick när vi gick med i EU. Gårdsförsäljning innebär ju i praktiken ett avsteg från monopolet. En annan EU-juridisk aspekt handlar om risken att gårdsförsäljningen ses som en diskriminering av utländska företag på den svenska marknaden, då de inte kan sälja sina produkter på svenska gårdar. Utredningen gör bedömningen att deras förslag om gårdsförsäljning kan genomföras utan att riskera Systembolagets monopol. Andra aktörer gör andra bedömningar och menar att förslaget om gårdsförsäljning är slutet för det svenska monopolet.

Region Västerbotten värnar om det svenska alkoholmonopolet och Systembolagets ställning, och vi oroas av risken för att monopolet hotas om andra aktörer än

Systembolaget tillåts sälja alkohol i Sverige. Region Västerbotten förordar därför en lösning där Systembolaget är den formella som huvudmannen för gårdsförsäljningen och där tillverkaren av alkoholdryckerna fungerar som en slags ombud för Systembolaget.

Denna lösning skulle möjliggöra gårdsförsäljning utan att samtidigt äventyra alkoholmonopolet. Vi ser också vikten av kontrollsystem avseende ålderskontroll, kvalitet och öppettider. En sådan lösning skulle också minska risken att gårdsförsäljning sker på ett oseriöst sätt.

Region Västerbotten värnar om den svenska alkoholpolitiken med Systembolagets särställning och att införa gårdsförsäljning får inte underminera det långsiktiga folkhälsoarbetet som den sammanhålla alkoholpolitiken inneburit för Sverige. Region Västerbotten förordar därför en lösning där Systembolaget är den formella huvudmannen för gårdsförsäljningen och där tillverkaren av alkoholdryckerna fungerar som ombud/återförsäljare för Systembolaget och ingår alltid i Systembolagets sortiment. Med denna lösning möjliggörs gårdsförsäljning med dess förhoppningsvis positiva effekter på besöksnäringen utan att samtidigt äventyra alkoholpolitiken med alkoholmonopolet.

Region Västerbotten ser också vikten av en väl utvecklad kvalitetskontroll kring försäljningens organisering.

Rickard Carstedt, ordförande, Regionala utvecklingsnämnden, Region Västerbotten